

Merendeel winkels werd verwoest

Het bombardement op Nijmegen tijdens WOII veroorzaakte veel verwoesting en verdriet in de harten van de Nijmegenaren. De gebeurtenis had - en heeft nog steeds - grote invloed op het karakter en identiteit van de stad. Ook werd maar liefst 80 procent van de winkels verwoest.

door **Evelien Nederhoed**

Schrijver en historicus Rosendaal verzorgde op 22 februari een boeiende lezing voor de leden van de Businessclub 52Degrees in Nijmegen.

Rosendaal vertelde over de bevindingen van zijn onderzoek, dat hij in het boek *Nijmegen '44, verwoesting, verdriet en verwerking* beschreven heeft.

Niet voor niets werd dinsdag 22 februari gekozen als datum van de eerste lezing van de Nijmeegse business- en kenniscub. Het was immers deze dag exact 67 jaar geleden dat het centrum van de oudste stad van Nederland grotendeels weggevaagd werd. En daar ondervinden Nijmegenaren ook nu nog de gevolgen van. Zo kent vrijwel iedere stadsinwoner wel iemand die het vernietigende Amerikaanse bombardement meemaakte, waarbij ruim 800 Nijmegenaren de dood vonden, en allesbepalend was voor het aangezicht van de stad.

Jarenlang veronderstelde men dat de Amerikanen zich vergist hadden. Onderzoek van Rosendaal bevestigde al spoedig het tegendeel. Want was het wel bedoeld?

Amerikaanse vliegeniers zouden per ongeluk hun bommen boven Nijmegen hebben afgeworpen. Maar onderzoek van Rosendaal vertelt een ander verhaal. De genodigden van de Nijmeegse business- en kenniscub luisterden ge-

Joost Rosendaal in de Businessclub van 52Degrees.

foto Theo van Zwam

fascineerd hoe de historicus stelde dat de piloten hun doel in Duitsland niet konden vinden en daarom het spoorwegemplacement in Nijmegen als alternatief kozen. Feit is echter dat niet het spoorwegemplacement, maar het centrum getroffen werd. Rosendaal legt uit: „Algemeen bekend is dat er geen bommen mee teruggenomen mochten worden naar de basis, en deze dus altijd afgeworpen moesten worden. Echter, dit gold alleen voor de Engelse vliegma-

chines. Dus waarom dit deze keer niet het ge-

'Later werden ruïnes van onschatbare waarde plat gegooid'

val was is onbekend. En waarom ook het Nijmeegse spoorempla-

ment gemist werd en het centrum wel werd geraakt is ook verborgen gebleven”, licht Rosendaal toe.

De Nijmeegse historicus stuitte daarnaast op een aantal interessante Amerikaanse documenten. Hierin verklaarden Amerikaanse vliegeniers direct na hun landing dat zij Nijmegen als target aanmerkten.

„En niet Goch of Kleve, zoals veel mensen veronderstelden. Een verrassende wending. Maar hoewel veel mensen denken dat het bom-

bardement alles verwoestte, heeft de door de Duitsers aangestoken brand die na de bevrijding in september '44 uitbrak, een evenzo groot deel van de stad in de as gelegd, en nog veel meer dood en verderf gezaaid.”

Het bombardement en de brand hadden een grote impact. En ondanks dat het er in de eerste 10 jaar na de oorlog er niet naar uitzag, bloeide de lokale bedrijvigheid eind jaren vijftig en de zestiger jaren volledig op. Langzaam aan begon het Nijmeegse hart weer te kloppen.

Noodwinkels

„Nijmegen was tijdens WOII haar gezicht kwijtgeraakt. Zo'n 80 procent van de winkels werd verwoest. Warenhuizen zoals de V&D bestonden niet meer. Daarvoor in de plaats kwamen noodwinkels en lege vlakten.

Ruim één decennium duurde het voordat de wederopbouw op gang kwam. Er ontstonden grote betonnen blokkendozen, straten werden vernieuwd en men gooide ruïnes van onschatbare historische waarde plat, in plaats van deze te herstellen. Simpelweg omdat er geen geld was voor reconstructie. Maar juist in deze periode floreerde de binnenstad weer.”

Volgens Rosendaal is deze vernieuwingsdrift te koppelen aan verwerking en verdringing van het trauma.

„Pas in de laatste twee decennia zoekt Nijmegen weer haar ideaalbeeld. Het bombardement is onderdeel geworden van de identiteit van de stad. Geschiedenis wordt herontdekt, en cultuurhistorisch erfgoed wordt in ere hersteld. En het is deze nieuwe identiteit die de laatste jaren en in de toekomst weer volop naar voren wordt gebracht.”